

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології

До 35-річчя кафедри культурології

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

**Альманах наукового товариства “Афіна”
кафедри культурології**

*Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Культуротворчий потенціал молоді і перспективи культурної
інтеграції людства у XXI століття”*

15-17 листопада 2006 року

Випуск 5

Заснований в 2000 році

Рівне – 2007

Актуальні питання культурології: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології: Матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції „Культуротворчий потенціал молоді і перспективи культурної інтеграції людства у XXI століття”. – Випуск 5. – Рівне: РДГУ, 2007. – 181 с.

Виткалов В.Г. - **Головний редактор:**
- кандидат педагогічних наук, професор, зав. кафедри культурології РДГУ (голова редколегії)

Редакційна колегія:

Афанасьєв Ю.Л. - доктор філософських наук, професор ДАКККіМ (Київ);
Баканурський А.Г. - доктор мистецтвознавства, професор (Одеса);
Воробйов А.М. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ;
Граб О.В. - кандидат мистецтвознавства, доцент, куратор студентського наукового товариства „Афіна” РДГУ;

Дем’янчук О.Н. - доктор педагогічних наук, професор Волинського державного університету ім. Лесі Українки;

Жилиук С.І. - доктор історичних наук, професор РДГУ;
Кралуєк П.М. - доктор філософських наук, професор НУ „Острозька академія”;
Круль П.Ф. - доктор мистецтвознавства, професор НУ ім.В.Стефаніка (Івано-Франківськ);

Кушнарєнко Н.М. - доктор педагогічних наук, професор (ХДАК);
Постоловський Р.М. - кандидат історичних наук, професор РДГУ, Заслужений діяч науки і техніки України;

Стоколос Н.Г. - доктор історичних наук, професор РДГУ;
Поніманська Т.І. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ;
Троян С.С. - доктор історичних наук, професор РДГУ;
Уланова С.І. - доктор філософських наук, професор ДАКККіМ (Київ);
Швецова-Водка Г.М. - доктор історичних наук, професор РДГУ.

Рецензенти:

Арцишевський Р.А. - доктор філософських наук, професор Волинського державного університету ім. Лесі Українки ;
Брилін Б.А. - доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського.

Науковий редактор – **проф. Виткалов В.Г.**
Упорядники випуску – **проф. Виткалов В.Г., Граб О.В.**

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 29.12.2005 р.).

Відповідальність за достовірність представленої матеріалу, а також за точність наведених цитат, імен, дат тощо несуть автори. Редакція залишає за собою право корегувати матеріали. Рукописи не рецензуються й авторам не повертаються. Редакція може й не поділяти точку зору авторів.

Альманах наукового товариства „Афіна”. – Рівне: РДГУ, 2005. – Вип.3.– С.25-30.

7. Забута Б.І. Зазнач. праця. – С.26.
8. Там само. – С.27.
9. Белза И. Очерки развития чешской музыкальной классики. – М.: Государственное музыкальное издательство, 1951. – С.110.
10. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. – С.23.

УДК 398(477.8)

Шемуровська О. – *ст. спец.*
 „Культурологія”,
Черуха А.А. – *доц. кафедри культурології*
 (РДГУ)

ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Важлива роль в естетичному вихованні особистості належить фольклору, що становить собою величезну історичну і культурну цінність народу. Залучення молодої людини до народної творчості, засвоєння мудрості попередніх поколінь залишається могутнім фактором її духовного розвитку. К.Ушинський вважав народно-поетичні жанри неперевершеним за своєю простотою і доступністю засобом виховання дитини: „Я рішуче ставлю народну казку недосяжною, вище від усіх оповідань, написаних навмисне для дітей освіченою літературою” [1, с.124].

За словами А.Іваницького [5], фольклор – не просто культурна пам’ятка минулого; він несе в собі цінності, що далеко виходять за межі часу, відображеного в його зразках. Виключна естетична цінність фольклору пояснює його актуальність у мистецтвознавчих, етнографічних, культурологічних дослідженнях. Водночас фольклор привертає постійну увагу дослідників-практиків, оскільки, крім значної культурно-історичної інформації, містить великий естетично-виховний потенціал. Таким чином, на спеціальне висвітлення заслуговує й питання ролі фольклору в естетичному вихованні підростаючого покоління.

Сучасне ставлення до фольклору, як до важливого дидактичного засобу, не є новим. Вітчизняна фольклористика, етнопедагогіка і педагогічна практика XIX-XX століть завжди зверталася до народної творчості як до важливого джерела навчально-виховної мудрості. Серед праць, присвячених цій проблемі, слід назвати дослідження Б. Степанишина [7], М.Гончаренка [2], О.Дейча [4], В. Бойка [1]. Тож на основі зазначених вище праць спробуємо визначити вплив фольклору на формування естетичної свідомості індивіда.

Властивість відгукуватися на найважливіші події народного життя, висока художність і доступність надають народній творчості важливого педагогічного значення, бо найкращі зразки допомагають виховувати у підростаючого покоління моральні якості, розвивають художній смак, пробуджують інтерес і любов до прекрасного.

Теоретичні та практичні дослідження останніх десятиліть свідчать про те, що фольклорне мистецтво перебуває у центрі уваги як українських так і російських педагогів. У методиці естетичного виховання відбувається пошук оптимальних форм використання фольклорних зразків на уроках художньо-естетичного циклу та в позаурочний час. У процесі вирішення конкретних педагогічних проблем часто науковці і практики звертаються до жанрів народного мистецтва, шукаючи в них ефективних засобів впливу на свідомість учнів.

Фольклорні твори – казки, загадки, приказки, прислів’я, пісенна і танцювальна музика – дають можливість долучитися до історії свого народу, пізнати його минуле, відчутти атмосферу давнини. Водночас саме зразки народної творчості формують художньо-естетичні смаки, виховують почуття прекрасного, навчають аналізувати твори мистецтва. Естетика народного мистецтва впливає на людину, спонукає її „на замилювання до краси, а з тим і до пошани свого народу, що такий чутливий до неї”, – підкреслює дослідник українського фольклору А.Горохович [3, с.71].

Вивчення фольклорних творів відкриває великі можливості для розумового розвитку людини, її морального та естетичного виховання. Ідеалізація позитивних героїв, різке протиставлення добра і зла, що складає стрижень народно-поетичних жанрів, стає підґрунтям морально-етичного виховання особистості. Разом із тим своєрідна поетика народної творчості, емоційна сила і виразність фольклорних жанрів, значно впливають на формування естетичного сприйняття дійсності.

У своїй праці „Про народність виховання” К. Ушинський свого часу зазначав, що фольклорний твір як вікно, через яке можна показати дітям той чи інший бік народного життя [6, с.162]. Видатний український педагог XX століття В. Сухомлинський теж неодноразово наголошував на сприятливому впливові, що справляє фольклор на його вихованців, формуючи естетичне ставлення до природи, емоційну чуйність, виразові багатства рідної мови [8, с. 188-211].

З допомогою фольклору дитина засвоює досвід попередніх поколінь, який допомагає їй осмислювати навколишній світ у всій його багатогранності і взаємозв’язках з природою, побутом, звичаями тощо. Народно – поетичні образи відтворюють найголовніші і найважливіші поняття про природу, суспільство, вчать бачити прекрасне у людських стосунках. Досить важливо, що фольклор сприяє оптимістичному сприйняттю дійсності, захоплює увагу людини, пробуджує її творчі здібності.

Фольклор особливо активно сприяє формуванню світогляду особистості, становленню життєвих ідеалів, розвитку творчих можливостей у всіх сферах діяльності. Таким чином, у процесі практики сприйняття і виконання

фольклорних творів у людини формується світогляд, ціннісні орієнтири, оцінки і потреби, що становлять соціальну сутність особистості.

Видове розмаїття українського фольклору зумовлює його специфічність впливу на особистість. Синкретична, природа фольклору сприяє активізації, взаємодії та взаємозбагаченню різних органів відчуття, що поглиблює його сприймання, творення, виконання, адже ці особливості функціонування народного мистецтва є нероздільними. Практика свідчить, що естетичне сприйняття активізується під впливом творів синтетичних видів мистецтв, коли одночасно виникають різні асоціації і почуття.

Разом із тим важливе значення у формуванні естетичної культури особистості має її естетично – перетворювальна діяльність. Це інтегративний вияв естетичного ставлення людини до дійсності, що є підсумком духовної естетичної діяльності. Оскільки фольклорні жанри в переважній більшості не потребують спеціальної підготовки для їх відтворення, то вони стають оптимальним засобом залучення учнівської молоді до творчості, розвитку естетико-творчих здібностей.

Варто зазначити, що виконання фольклорних творів часто носить колективний характер. Зокрема календарні обряди, які супроводжуються піснями, іграми, драматичними діями, вимагають об'єднання людей для виконання цих певних дій. Брати участь у такому видовищі – значить бути не просто глядачем, а співпереживати колективу. Це призводить до поєднання різних форм естетичної дійсності: сприймати і водночас ставати активним учасником, тобто виконувати і творити.

Емоційна і психоенергетична інформація, яку несе в собі твір народного мистецтва, впливає на людину, у результаті чого вона вчиться переживати певні почуття та емоції. У той же час він допомагає їй звільнитися від гнітючих станів, діючи катарсично.

Таким чином, сприйняття творів народного мистецтва розвиває емоційно-чуттєву сферу людини, сприяє формуванню суспільного начала, здатності диференціювати добро і зло, потворне і прекрасне тощо.

М. Ткач у книзі „Дерево роду” розповідає про розуміння в народі ролі пісні, її очищаючої дії: „за народним віруванням пісня (спів) очищає душу від нашарування повсякденних суєт і тим самим не допускає з черствіння її. Образно дію пісні можна порівняти з плином течії ріки, яка очищає джерела від засмічення та глею, не допускаючи замулення її” [9, с.11]. Саме констатація цього факту й розкриває катарсичну функцію народного мистецтва.

Як зазначав відомий психолог Л. Виготський, мистецтво є дуже сильним засобом для найбільш доцільних і важливих розрядів нервової системи [2 с.28]. Отже, прилучення людини до виконання фольклорного мистецтва сприяє не лише розвитку її естетичних почуттів, а й допомагає їй зняти емоційну напругу, пережити ті стани і відчуття, котрих вона уникає в житті: страх, сльози, жах тощо.

Емоційна сила і виразність фольклорних жанрів сприяє формуванню естетичного смаку молодої людини. Учені неодноразово доводили високу художню досконалість зразків усної народної творчості. Адже довершена художня форма фольклорних творів „шліфувалась”, як відомо, тисячоліттями. Тому зразки народної творчості увібрали в себе і зберігають неповторність і самобутність художньо-естетичного мислення народу.

На думку Л.Удод [10], вивчення фольклорних творів має бути спрямоване на активізацію відтворюючої уяви особистості, яка є суттєвою передумовою безпосереднього емоційного сприйняття. Мистецькі зразки усної народної творчості мають значні можливості і можуть впливати на почуття людини, викликати певні естетичні переживання. „Художні образи народнопоетичних творів самі по собі здатні хвилювати, викликати глибокі емоції, а при використанні музики, живопису естетичний вплив їх значно посилюється” – підсумовує дослідник [10, с.52].

Сила автентичного фольклору – в його доступності й безпосередності. Участь дітей у фольклорному дійстві формує у дитячій психіці певну систему цінностей, яка допомагає підростаючій особистості виробити естетичне ставлення і смак до всього того багатства духовної культури, яке склалося протягом століть. Концептуальним положенням етнопедагогіки залишається твердження про те, що психологічними умовами розвитку естетичної культури підростаючого покоління є спілкування з мистецтвом за допомогою системи обрядів, звичаїв календарного циклу.

Розвиток духовності особистості неможливо уявити без відчуття себе частиною свого народу, його культури. Фольклор – одна з тих складових духовної культури, у якій найповніше виявлені її національні елементи, притаманні певному народові риси національного характеру. Фольклор – доступна для всіх без винятку форма вияву себе, свого світосприймання. Через творчість свого народу діти краще розуміють мистецтво інших народів, гостріше сприймають і відчувають загальнолюдське в культурі.

Ще один дослідник, О. Дейч звертає увагу на те, що в народних прислів'ях, казках, легендах сформульований ідеал виховання, визначено моральні якості, притаманні вихованій людині; у прислів'ях зібрані конкретні правила культурної поведінки, викладені в дотепних формах, що полегшує їх усвідомлення молодшими школярами. Українські народні казки містять відомості про форми та способи культурної поведінки, а також наслідки порушень визначених норм. Тобто фольклор є сконцентрованим моральним зразком, еталоном, виробленим українським народом упродовж століть. Таким чином наголошує О. Дейч, використання фольклору в процесі виховання культури поведінки молодших школярів дає змогу впливати на інтелектуальну, емоційну, практично-діяльнісну тощо сфери особистості дитини [4, с.46-47].

З огляду на все вищенаведене, можна зробити висновок про те, що народна творчість, як концентрат народної мудрості, містить суттєвий естетико-виховний потенціал. Фольклорне мистецтво стає для особистості одночасно і джерелом життєвого досвіду, зафіксованого в різних формах людської чуттєвості, і як пізнання та самовираження власної сутності.

Поєднання у традиційному функціонуванні народного мистецтва актів творення, виконавства, сприймання тощо дозволяє припустити, що включення фольклорних зразків в освітньо-виховний процес сприятиме подальшій стимуляції творчого потенціалу підростаючого покоління, формуватиме естетичну свідомість молодшої особистості, так потрібну і в час входження України у європейський культурний простір.

Джерельні приписи

1. Бойко В. Дитячий фольклор – важливий засіб трудового й естетичного виховання наймолодших. На допомогу вчителю // Народна творчість та етнографія. – 1962. – № 4. – С. 123-134.
2. Гончаренко М. Проблеми естетичного виховання. Нариси теорії. – К.: Мистецтво, 1976. – 224 с.
3. Горохович Л. Плекаймо в дитині і розум, і душу. – Дрогобич, 1992.
4. Дейч О. Фольклор у вихованні культури поведінки молодших школярів // Початкова школа.. – № 2. – 2000. – С. 46-47.
5. Іваницький А. Українська народна музична творчість: Посібник для вищих та середніх навчальних закладів. – К.: Музична Україна, 1990. – 336 с.
6. Науменко Г. Дождик, дождик, перестань! Русское народное детское музыкальное творчество. – М.: Советский композитор, 1988.
7. Степанишин Б. Космос українського фольклору: Вивчення рідного фольклору у середній школі. – Рівне, 1999. – 220 с.
8. Сухомлинский В. – Избранные педагогические сочинения. – М: Просвещение, 1976. – 260 с.
9. Ткач М. Дерево роду. – К.: Анфас, 1995. – 112 с.
10. Удод Л. Вивчення фольклору в школі // Народна творчість та етнографія. – 1984. – №5. – С.51-55.

УДК

Федоришин М.В. – *магістр культури, організатор Міжнародних фольклорних фестивалів „Коляда”*

ТЕНДЕНЦІЇ КОЛЯДНИХ ФОЛЬКЛОРНИХ ФЕСТИВАЛІВ, СВЯТ ТА КОНКУРСІВ НА ВОЛИНІ

Початок 90-х років ХХ століття в Україні позначений активними культурно-мистецькими процесами, орієнтованими на відродження, збереження та розвиток традиційної національної культури, зокрема народних свят та обрядів. Змістовою домінантою нової художньої реальності стає її національно-культурна спрямованість, що висвітлює весь спектр явищ сучасного художнього життя. Соціальна практика стала більш динамічною і повнокривою. Вона вимагає всебічного використання надбань культури в усіх її сферах.

Велике значення у цьому контексті мають фольклорні традиції, у яких концентрується вітчизняний мистецький досвід, ментальність народу тощо.

Базою для організації масштабних фольклорних фестивалів стали районні, міські та обласні огляди-конкурси календарної обрядовості, найбільше – колядної, а також обласні свята народної творчості. Прикладом цього може слугувати обласне свято „Пісні рідного краю”, яке відбулося в Острозі Рівненської області. Цей захід зібрав у червні 1991 року тисячі учасників фольклорно-етнографічних гуртів Рівненщини, України та інших республік колишнього Радянського Союзу, які демонстрували на концертних майданчиках міста календарні обрядодійства (Куст, Вертеп тощо), співали ще донедавна заборонених стрілецьких та повстанських пісень. І хоча організатори цього свята були задоволені його масовістю та новим художнім змістом, слід сказати і про недоречність показу серед літа зимових обрядів, зокрема вертепної драми. Це пояснюється відсутністю культурологічних знань в організаторів свята, що і призводить до певних недоречностей. Демонстрація традиційних обрядів у відриві від їх життєво-трансцендентної основи, поза часовими рамками функціонального циклу, веде до втрати їх первісного сенсу, відчуження від фольклорних джерел, неадекватного сприйняття поза їх сакральним призначенням. [1].

Творення нової держави, духовне та національне відродження спонукали до появи на волинській землі двох масштабних міжнародних колядних фестивалів: Слов'янського фольклорного фестивалю „Коляда” у Рівному та Міжнародного фестивалю Різдвяних Вертепів у Луцьку. За жанром ці фестивалі дещо різняться. Якщо рівненська „Коляда” – це фестиваль народної традиційної культури, який демонструє колядні обрядодії та пісні у виконанні художніх аматорських колективів, то луцький „Різдвяний вертеп” – це мистецький фестиваль, який представляє різдвяні вистави у виконанні професійних театрів ляльок. Обоє фестивалі стартували у 1995 році.

Розглянемо рівненський фестиваль „Коляда”, який часто „мандрував” містами старої Волині (Луцьк-2000 р., Житомир – 2001 р., Остріг – 2005 р.) та її містечками (Гоща – 2002 р.) [2].

Слов'янський фестиваль „Коляда” (1995-2006рр.) є зимовим фольклорним фестивалем, мета якого відродження та збереження колядних свят і обрядів слов'янських народів, виявлення спільних джерел виникнення, розвитку, сприяння їх успішному втіленню та популяризації через ознайомлення з художніми колективами та їх репертуаром, пропаганда народної традиційної культури, модернізація її на наукових засадах.

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО РЕКТОРА	3
<i>Виткалов В.Г., Граб О.В.</i> МОЛОДЬ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ХХІ СТОЛІТТЯ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДРУГОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ „КУЛЬТУРОТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ МОЛОДІ І ПЕРСПЕКТИВИ КУЛЬТУРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ЛЮДСТВА У ХХІ СТОЛІТТЯ”	4
РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ ГЕНЕЗИ КУЛЬТУРИ У МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	
<i>Шевчук М.В.</i> УКРАЇНСЬКА МЕНТАЛЬНІСТЬ ЯК ЄДНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ІНТЕЛЕКТУ: ДОСВІД ДЛЯ МОЛОДОЇ ГЕНЕРАЦІЇ	7
<i>Корольчук О. І.</i> МОРАЛЬНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	9
<i>Возна Т.О.</i> ЯКІСТЬ ОСВІТИ ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КУЛЬТУРНОГО РІВНЯ МОЛОДІ.....	10
<i>Кутузова Г.</i> АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	13
<i>Перець О.М.</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	15
<i>Терновенко Д.С.</i> ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ТА ЇХ ФОРМУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ (на прикладі студентської молоді ЛНПУ ім. Т.Шевченка).....	18
<i>Потапчук Т.В.</i> МОРАЛЬНО-ДУХОВНІ ЦІННОСТІ І ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ УСТАНОВОК СТАРШОКЛАСНИКІВ	21
<i>Пузиченко Т.</i> ГУРТКИ, ТВОРЧІ ОБ’ЄДНАННЯ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК СФЕРА РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ	23
<i>Терешко Л.В.</i> КУЛЬТУРА ЗДОРОВ’Я СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	27
<i>Терешко Л.В.</i> КУЛЬТУРА ЗДОРОВ’Я ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ НАУКОВОЇ ДУМКИ.....	30
<i>Семенович О.Л.</i> ІСТОРІОГРАФІЯ ДАВНЬОРУСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ВОЛИНИ.....	33
<i>Шевчук О.В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З МОЛОДДЮ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ РІВНЕНСЬКОЇ „ПРОСВІТИ”	37
РОЗДІЛ ІІ. ДИНАМІКА КУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	
<i>Шевчук К.С.</i> ЕТИЧНИЙ ВИМІР ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	39
<i>Виткалов С.В.</i> МОЛОДЬ У КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ (регіональний аспект)	44
<i>Кузьмук О.М.</i> НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА В УМОВАХ ТВОРЕННЯ ГЛОБАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА	46
<i>М’якота І.В.</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕЛІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ТА ЇЇ РОЛЬ У СУСПІЛЬСТВІ.....	48
<i>Шуба А.І.</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО РІВНЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ УТВЕРДЖЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ	51
<i>Кучина Н.І.</i> СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО ВИДАВНИЦТВА В УКРАЇНІ	54
<i>Швая Д.В.</i> ПРОБЛЕМА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	58
<i>Війтович Г. В.</i> ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	

СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	60
<i>Гумен Ю.В.</i> ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ І СУЧАСНА СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ	62
<i>Марчук Ю. М.</i> МОРАЛЬНО-ЕТИЧНА ФІЛЬТРАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ЯК КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	64
<i>Кравченко Т.В.</i> ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ.....	67
<i>Вакульчук М.В.</i> МАЙСТЕРНІСТЬ ТА КУЛЬТУРА ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ	69
<i>Старенька О.О.</i> ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ (на прикладі художньо-педагогічного факультету РДГУ).....	73
<i>Шеретюк Р.М.</i> РЕЛІГІЙНИЙ ФАКТОР У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	74
<i>Куліда К.М.</i> ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.....	76
<i>Пшебільська Л.Г.</i> ТЕНДЕНЦІЇ В ЗМІНАХ СТРУКТУРИ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ	78
<i>Хоменко О. В.</i> ЗАПИТИ І ПОТРЕБИ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ (на матеріалах РІС КСУ)	80
<i>Савич К.</i> СЛЕНГ ЯК СКЛАДОВА МОЛОДІЖНОЇ СУБКУЛЬТУРИ.....	82
<i>Карпович К.П.</i> САКРАЛЬНА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА У КОНТЕКСТІ ДУХОВНОГО ЗРОСТАННЯ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ.....	84
<i>Загаєвська О.</i> ХРИСТІЯНСЬКА ЕТИКА ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	86
<i>Ковальчук Л.М.</i> ХРИСТІЯНСЬКА МОРАЛЬ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНОГО ТА ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	89
<i>Миркевич О.В.</i> ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК ОСНОВА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ РУХІВ.....	91
<i>Кузіч Р.С.</i> МОЛОДІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ КУЛЬТУРИ.....	93
<i>Гончаров А.О.</i> УПА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ: МОЛОДІЖНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ	96
<i>Перебийнос С.І.</i> КОМУНІКАТИВНІСТЬ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗНАЙОМСТВА (на матеріалах РІС КСУ)	98
<i>Заладовська О. В.</i> СТУДЕНТСЬКИЙ ШЛЮБ: ПОГЛЯД МОЛОДІ.....	100
<i>Бондарчук А.Я.</i> ВИХОВАННЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ СІМЕЙНИХ ВЗАЄМИН.....	102
<i>Заладовська О.В.</i> ГЕНДЕРНА СТРУКТУРА СІМ'Ї: СОЦІАЛЬНО-Педагогічний АСПЕКТ.....	104
<i>Коберська Т.М.</i> САМОРОЗВИТОК І САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ У СФЕРІ ДОЗВІЛЛЯ.....	106
<i>Левенець М., Старенька О.</i> ЛІДЕРСТВО ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ САМОСТВЕРДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ	108
<i>Чаус Ю.А.</i> ОБРАЗ РЕЛІГІЙНОСТІ В СТУДЕНТСЬКІЙ СУБКУЛЬТУРІ.....	111

РОЗДІЛ III. ХУДОЖНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ДУХОВНОГО ЗРОСТАННЯ МОЛОДІ

<i>Деркач М.В.</i> ОСНОВНІ ЗАСАДИ СЕМІОТИКИ ТА ПРОБЛЕМИ МУЗИЧНОЇ ЕСТЕТИКИ	113
<i>Гнатюк В.</i> ОБРАЗ РЕЦИПІЕНТА ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ В АВТОРСЬКІЙ КАРТИНІ СВІТУ (на матеріалі класицизму і бароко).....	115
<i>Кошова І. П.</i> ОСОБЛИВОСТІ СВІТСЬКОГО ПОРТРЕТА ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ ПЕРІОДУ БАРОКО У КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОГО ОБРАЗОТВОРЕННЯ.....	118
<i>Макотера А.В.</i> РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНИХ ПОЧУТТІВ НА ПРИКЛАДІ РОЗГЛЯДУ ПОРТРЕТНОГО ЖИВОПИСУ УКРАЇНИ ХVІІІ-ХІХ ст.....	120
<i>Бєдакова С.В.</i> ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНІ ЗДОБУТКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРАЗЬКОЇ КОНСЕРВАТОРІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРОТВОРЕННЯ.....	123
<i>Бєлова О. С.</i> НЕОБАРОКО В УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ 1920-х рр.....	126
<i>Бєлова О. С.</i> КОНЦЕПЦІЯ ДУХОВНОГО ПЕРЕТВОРЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: УРОКИ ІСТОРІЇ (на прикладі діяльності українського театру Л. Курбаса).....	128
<i>Шепелева І.А.</i> РОЛЬ УКРАЇНСЬКОГО АНДЕГРАУНДУ В ПОШУКУ ДУХОВНОЇ ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	131
<i>Парфенюк В.І.</i> ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ Й ПАТРІОТИЗМУ МОЛОДІ (на прикладі історичного роману Р.Іваничука „Мальви”).....	137
<i>Купець Л.М.</i> ПРОЗОВА ТВОРЧІСТЬ ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА ЯК ФЕНОМЕН ПОСТМОДЕРНУ.....	140
<i>Дацик М.В., Левенець М.В.</i> МУЗИЧНИЙ ФОЛЬКЛОР У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРАКТИКИ: ДО ПИТАННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ	143
<i>Шемуровська О., Черуха А.А.</i> ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ	146
<i>Федоришин М.В.</i> ТЕНДЕНЦІЇ КОЛЯДНИХ ФОЛЬКЛОРНИХ ФЕСТИВАЛІВ, СВЯТ ТА КОНКУРСІВ НА ВОЛИНІ. 149	
<i>Радковська Л.М.</i> ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНА ТА ВИХОВНА РОЛЬ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ.....	151
<i>Соловійов В.А.</i> ПСИХОЛОГО-ЕМОЦІЙНИЙ ЕФЕКТ СПРИЙМАННЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ	154
<i>Довбенчук О.І.</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ НА КРАСЗНАВЧОМУ МАТЕРІАЛІ	157
<i>Глухенький М.Ф.</i> ВИВЧЕННЯ МІЖНАЦІОНАЛЬНИХ ЗВ’ЯЗКІВ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ- ІМПРЕСІОНІСТІВ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ПРОЦЕСІВ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	159
<i>Власюк Г.І.</i> МУЗЕЄФІКАЦІЯ ЗАМКОВИХ КОМПЛЕКСІВ У КОНТЕКСТІ ВІДРОДЖЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНИ.....	161
<i>Глушук О.Г.</i> АМАТОРСТВО ЯК СФЕРА РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДІ	165
<i>Швець Л.В.</i> ТРАДИЦІЇ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	167
<i>Помогалова К.В., Аксьонова І.О.</i> РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ (на прикладі Студентського Центру моди Брянківського технолого-економічного технікуму Луганського педагогічного університету імені Тараса Шевченка).....	170
<i>Крайлюк Л.В.</i> ТВОРЧА СПАДЩИНА НІЛА ХАСЕВИЧА У СИСТЕМІ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ	

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

*Альманах наукового товариства “Афіна” кафедри культурології
Рівненського державного гуманітарного університету*

Випуск 5

Наукове редагування – *проф. Виткалов В.Г.*
Комп’ютерна верстка та макет – *Кравчук В.Ю.*
Упорядкування і коректура – *Виткалов В.Г., Граб О.В.*
Редактор – *Парфенюк В.І.*
Відповідальна за випуск – *Виткалов В.Г.*

Здано до набору 10.12.2005. Підписано до друку 20.02.2006.
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк. арк. 21. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: Рівне, вул. С.Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології. Тел. 8 (0362) 22-20-32

Актуальні питання культурології: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології:
Матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції „Культуротворчий потенціал молоді і
перспективи культурної інтеграції людства у ХХІ століття”. – Випуск 5. – Рівне: РДГУ, 2007. – 181 с.

**ББК 71.0
УДК 168.522**